

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ
Р І Ш Е Н Н Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

**у справі за конституційним зверненням громадянки Пастух
Зінаїди Іванівни щодо офіційного тлумачення положення
частини тринадцятої статті 37 Закону України „Про державну
службу“ в системному зв’язку з положеннями пункту 2
частини першої, частини другої статті 40 Кодексу законів про
працю України, статті 21 Закону України „Про основні засади
соціального захисту ветеранів праці та інших громадян
похилого віку в Україні“**

м. К и ї в
26 листопада 2013 року
№ 11-рп/2013

Справа № 1-14/2013

Конституційний Суд України у складі суддів:

Овчаренка В’ячеслава Андрійовича – головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Головіна Анатолія Сергійовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Колоса Михайла Івановича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Маркуш Марії Андріївни,
Пасенюка Олександра Михайловича,
Сергейчука Олега Анатолійовича – доповідача,
Стецюка Петра Богдановича,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним зверненням громадянки Пастух Зінаїди Іванівни щодо офіційного тлумачення положення частини тринадцятої статті 37 Закону України „Про державну службу“ від 16 грудня 1993 року № 3723–ХІІ (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 52, ст. 490) з наступними змінами (далі – Закон № 3723) у системному зв’язку з положеннями пункту 2 частини першої, частини другої статті 40 Кодексу законів про працю України (далі – Кодекс), статті 21 Закону України „Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні“ від 16 грудня 1993 року № 3721–ХІІ (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 4, ст. 18) з наступними змінами (далі – Закон № 3721).

Приводом для розгляду справи згідно зі статтями 42, 43 Закону України „Про Конституційний Суд України“ стало конституційне звернення громадянки Пастух З. І.

Підставою для розгляду справи відповідно до статті 94 Закону України „Про Конституційний Суд України“ є наявність неоднозначного застосування судами України та іншими органами державної влади положення частини тринадцятої статті 37 Закону № 3723.

Заслухавши суддю-доповідача Сергейчука О.А. та дослідивши матеріали справи, у тому числі позиції, які висловили Президент України, Голова Верховної Ради України, Прем’єр-міністр України, Міністерство юстиції України, науковці Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету „Одеська юридична академія“, Національного університету „Юридична академія України імені Ярослава Мудрого“, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Громадянка Пастух З.І. звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положення частини тринадцятої статті 37 Закону № 3723, відповідно до якого державним службовцям у разі виходу на пенсію за наявності стажу державної служби не менше 10 років виплачується грошова допомога в розмірі 10 місячних посадових окладів, у системному зв'язку з положеннями пункту 2 частини першої, частини другої статті 40 Кодексу, статті 21 Закону № 3721 в аспекті таких питань:

– за наявності яких умов (підстав) державний службовець у разі виходу на пенсію має право на отримання грошової допомоги в розмірі 10 місячних посадових окладів згідно з частиною тринадцятою статті 37 Закону № 3723;

– чи передбачене Законом № 3723 для надання грошової допомоги в розмірі 10 місячних посадових окладів у разі виходу на пенсію, крім наявності права виходу на пенсію при звільненні з роботи на підставі пункту 2 частини першої, частини другої статті 40 Кодексу та наявності стажу державної служби не менше 10 років, досягнення державним службовцем пенсійного віку.

Необхідність в офіційному тлумаченні положення частини тринадцятої статті 37 Закону № 3723 Пастух З.І. обґрунтовує неоднозначним його застосуванням судами України та Головним контрольно-ревізійним управлінням України, що призвело до порушення її права на соціальний захист.

2. Конституційний Суд України, вирішуючи порушені в конституційному зверненні питання, виходить з такого.

2.1. Україна є демократична, соціальна, правова держава; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; в Україні визнається і діє принцип верховенства права; громадяни

мають право на соціальний захист (стаття 1, частина друга статті 3, частина перша статті 8, частина перша статті 46 Основного Закону України).

Складовою конституційного права на соціальний захист є право на пенсійне забезпечення (абзац перший пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005).

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 92 Конституції України основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення визначаються виключно законами України.

Право на пенсійне забезпечення, загальні умови призначення пенсій, порядок їх нарахування та розміри визначаються, зокрема, законами України „Про пенсійне забезпечення“ від 5 листопада 1991 року № 1788–ХІІ з наступними змінами, „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“ від 9 липня 2003 року № 1058–ІV з наступними змінами.

За змістом вказаних законів право на пенсію за віком особа набуває не лише після досягнення загальновизначеного пенсійного віку чи пенсійного віку, встановленого спеціальним законодавством, а також у разі дострокового виходу на пенсію за певних обставин. Так, у статті 21 Закону № 3721 передбачено випадки, коли пенсійний вік для визначеного в ній кола осіб, зокрема державних службовців, знижено на півтора року порівняно із загальновстановленим.

Пенсійні правовідносини певних категорій осіб, у тому числі тих, які мають статус державного службовця, регулюються додатково також спеціальними законами або окремими положеннями вказаних законів.

2.2. Засади державної служби, умови, порядок реалізації громадянами України права на державну службу, а також права на пенсійне забезпечення державних службовців врегульовано законодавством про державну службу.

Право на одержання пенсії державних службовців мають чоловіки, які досягли віку 62 роки, та жінки, які досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне

страхування“, за наявності страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченого абзацом першим частини першої статті 28 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“ (далі – страховий стаж), у тому числі стажу державної служби не менш як 10 років, та які на час досягнення зазначеного віку працювали на посадах державних службовців, а також особи, які мають не менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців, незалежно від місця роботи на час досягнення зазначеного віку (частина перша статті 37 Закону № 3723).

Державним службовцям у разі виходу на пенсію за наявності стажу державної служби не менше 10 років виплачується грошова допомога в розмірі 10 місячних посадових окладів (частина тринадцята статті 37 Закону № 3723).

Таким чином, грошова допомога в розмірі 10 місячних посадових окладів виплачується державному службовцю за умов виходу на пенсію з посади державного службовця та наявності страхового стажу, у тому числі стажу державної служби не менше 10 років. Жодних додаткових умов для виплати грошової допомоги державному службовцю у разі виходу його на пенсію в частині тринадцятій статті 37 Закону № 3723 не встановлено.

Конституційний Суд України зазначає, що грошова допомога, передбачена вказаним законодавчим положенням, має разовий характер. Право на її одержання пов’язане з певним стажем роботи особи на посаді державного службовця та припиненням цієї роботи у зв’язку з виходом на пенсію державного службовця. Тому розірвання трудового договору з державним службовцем з підстав, визначених у пункті 2 частини першої статті 40 Кодексу (зокрема, виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок стану здоров’я, який перешкоджає продовженню даної роботи), не може нівелювати право державного службовця на отримання зазначеної грошової допомоги за умови наявності стажу державної служби не менше 10 років.

Отже, державний службовець у разі дострокового (не раніше ніж за півтора року до встановленого законодавством строку) виходу на пенсію державного службовця на підставі пункту 2 частини першої статті 40 Кодексу у зв'язку з виявленою невідповідністю займаній посаді за станом здоров'я та неможливістю переведення, за його згодою, на іншу роботу відповідно до частини другої статті 40 Кодексу, за наявності стажу державної служби не менше 10 років і страхового стажу, як і інші державні службовці, які виходять на пенсію з посад державних службовців після досягнення віку, зазначеного в частині першій статті 37 Закону № 3723, має право на отримання грошової допомоги в розмірі 10 місячних посадових окладів.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 51, 62, 63, 66, 67, 69, 70, 95 Закону України „Про Конституційний Суд України“, Конституційний Суд України

в и р і ш и в:

1. В аспекті конституційного звернення положення частини тринадцятої статті 37 Закону України „Про державну службу“ від 16 грудня 1993 року № 3723–XII з наступними змінами в системному зв'язку з положеннями пункту 2 частини першої, частини другої статті 40 Кодексу законів про працю України, статті 21 Закону України „Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні“ від 16 грудня 1993 року № 3721–XII з наступними змінами необхідно розуміти так, що у разі дострокового виходу на пенсію державного службовця з посади в органах державної влади відповідно до чинного законодавства державний службовець за наявності стажу державної служби не менше 10 років і страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченого абзацом першим частини першої статті 28 Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування“, має право на отримання грошової допомоги в розмірі 10 місячних посадових окладів, яке не пов'язане з досягненням

пенсійного віку, визначеного в частині першій статті 37 Закону України „Про державну службу“.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов’язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у „Віснику Конституційного Суду України“ та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ